Humanitas Pedagogika i Psychologia, ss. 107-125
ISSN 2956-3992

Komunikat o wynikach badań (research results article)

Data wpływu/Received: 27.10.2024
Data recenzji/Accepted: 8.12.2024
Data publikacji/Published: 31.12.2024

Źródła finansowania publikacji: Akademia Sztuki Wojennej

DOI: 10.5604/01.3001.0055.0300

Authors' Contribution:
(A) **Study Design** (D. Kurek, T. Majewski, A. Kaczmarek)
(B) **Data Collection** (A. Kaczmarek, D. Kurek, T. Majewski)
(C) **Statistical Analysis** (D. Kurek)
(D) **Data Interpretation** (D. Kurek)
(E) **Manuscript Preparation** (T. Majewski, A. Kaczmarek, D. Kurek)
(F) **Literature** Search (T. Majewski, A. Kaczmarek, D. Kurek)

Dorota Kurek[1]
Tomasz Majewski[2]
Aleksandra Kaczmarek[3]

MOTYWY WYBORU KIERUNKU STUDIÓW A SATYSFAKCJA STUDENTÓW ZE STUDIOWANIA

WSTĘP

W dzisiejszych czasach wielu młodych ludzi podejmuje decyzję o zdobyciu wyższego wykształcenia (licencjat, magister), jak również kontynuowania nauki, np. poprzez uczestniczenie w zajęciach na studiach podyplomowych. Zazwyczaj czynnikami, które pobudzają do podjęcia kształcenia, są między innymi chęć

[1] ORCID: 0000-0002-2346-6108; Akademia Sztuki Wojennej, al. gen. A. Chruściela „Montera" 103, 00-910 Warszawa-Rembertów; e-mail: d.kurek@akademia.mil.pl; d.kurek@pracownik.akademia.mil.pl
[2] ORCID: 0000-0002-9734-498X; Akademia Sztuki Wojennej, al. gen. A. Chruściela „Montera" 103, 00-910 Warszawa-Rembertów; e-mail: t.majewski@akademia.mil.pl
[3] ORCID: 0000-0002-7043-1231; Akademia Sztuki Wojennej, al. gen. A. Chruściela „Montera" 103, 00-910 Warszawa-Rembertów; e-mail: a.kaczmarek@akademia.mil.pl

znalezienia satysfakcjonującej pracy, wysokość otrzymywanego wynagrodzenia, zdobycie czy podwyższenie (w kontekście kontytuowania nauki) kwalifikacji czy kompetencji, sytuacja rodzinna czy wreszcie prestiż społeczny.

Niewątpliwie wybór odpowiedniego kierunku studiów jest jedną z najważniejszych decyzji w życiu młodego człowieka. Przyszły student musi bowiem dokonać autodiagnozy swojego charakteru, zweryfikować predyspozycje, stworzyć swój profil zawodowy, zastanowić się, czy po skończeniu danego kierunku znajdzie pracę, jak również wziąć pod uwagę wyzwania współczesnego rynku pracy. Zatem młodzi ludzie, zazwyczaj maturzyści, muszą podjąć decyzję, która wpłynie na ich życie osobiste jak i zawodowe.

Współczesny rynek pracy oferuje studentom zarówno wiele możliwości, jak i generuje wyzwania. Dlatego tak ważne jest posiadanie odpowiednich kompetencji w planowaniu kariery zawodowej, ponieważ będzie to miało wpływ na poziom satysfakcji z posiadanego zawodu, jak i jakość wykonywania obowiązków służbowych.

Biorąc pod uwagę powyższe, głównym celem prowadzonych badań było ustalenie motywów, które zdeterminowały wybór kierunku przez studentów odczuwających satysfakcję ze studiowania na Wydziale Zarządzania i Dowodzenia Akademii Sztuki Wojennej. Ociągnięcie celu badań możliwe było poprzez przeprowadzenie w 2023 r. badań empirycznych na próbie 336 studentów Akademii Sztuki Wojennej w Warszawie. Badaniom poddano studentów Wydziału Zarządzania i Dowodzenia studiujących na trzech kierunkach: zarządzanie i dowodzenie, logistyka oraz lotnictwo.

Prowadzone badania miały charakter badań wstępnych, co ogranicza wnioskowanie wobec całej populacji studentów Uczelni.

TEORETYCZNE ASPEKTY MOTYWACJI WYBORU KIERUNKU STUDIÓW

Podjęciu decyzji o chęci zdobyciu wykształcenia wyższego zazwyczaj towarzyszy wyznaczenie przez decydenta określonego celu (zbioru celów), jednak by móc osiągnąć dany cel (cele), musi pojawić się motywacja, która pobudzi do działania i utrzyma działanie. Dlatego w kontekście prowadzonych badań niezwykle istotnym aspektem jest wyjaśnienie pojęć „motywacja" i „motyw". Stąd, w tej części opracowania, skupiono się na analizie wymienionych pojęć.

Motywacja, według A. Potockiego, to zespół wewnętrznych sił (napięć) człowieka determinujących jego zachowanie (Potocki, 2005, s. 251). Z kolei A. Zakrzewska-Bielawska pojęcie motywacji wyjaśnia jako wyraz gotowości człowieka do podjęcia określonego działania i wydatkowania wysiłku w pracy. Jest stanem wewnętrznym każdego człowieka, zachowaniem ukierunkowanym na cel (Zakrzewska-Bielawska, 2012, s. 326). Podobnie uważa F. Michoń, wskazując, że jest

to zespół sił i czynników podtrzymujących człowieka w zachowaniach zmierzających do osiągnięcia określonych celów i pobudzających go do nich (Michoń, 1981, s. 120). Motywacja według J. Reykowskiego to psychologiczny proces, który nadaje naszym zachowaniom kierunek i sens (Reykowski, 2009, s. 15). Z kolei M. Armstrong uważa, że motyw to powód robienia czegoś, zatem motywacja zajmuje się czynnikami sprawiającymi, że ludzie zachowują się w określony sposób (Armstrong, 2000, s. 106). Natomiast L. Kozioł zaznacza, że motywacja jest procesem regulacji, który pełni funkcję sterowania czynnościami w taki sposób, by zmierzały do osiągnięcia pożądanego celu (Kozioł, 2002, s. 26). Ostatnią definicją jest ta zaproponowana przez M. Kosterę, S. Kownackiego i A. Szumskiego, którzy uważają, że motywacja to psychiczny stan gotowości człowieka do podjęcia jakiegoś działania (Kostera, Kownacki, Szumski, 2000, s. 315).

Podsumowując, należy uznać, że motywacja to stan gotowości człowieka do podjęcia określonego działania, to zespół procesów psychicznych i fizjologicznych, wskazujący na podłoże ludzkiego zachowania i jego zmiany. Jest to wewnętrzny stan człowieka, mający wymiar atrybutowy, będący wynikiem oddziaływania czynników zarówno świadomych, jak i nieświadomych (Kaczmarek, 2021, s. 124).

Należy również zwrócić uwagę na to, że aby człowiek mógł podjąć określone działania, musi pojawić się u niego odpowiedni motyw lub zbiór motywów. Zatem motywacja jest niezwykle istotnym aspektem, który pobudza i ukierunkowuje zachowanie człowieka, dążącego do realizacji danego celu. Wyniki badań potwierdzają, że te osoby, które są silnie zmotywowane, będą w stanie dłużej utrzymywać pełną mobilizację do działania. Oznacza to, że im silniejsza jest motywacja, tym większą jednostka przejawia aktywność i tym większą wykazuje uporczywość w dążeniu do pożądanego rezultatu. Zatem motywację można określić jako mechanizm psychologiczny uruchamiający i organizujący zachowania człowieka, skierowane na osiągnięcie zamierzonego celu, stanowiący jego wewnętrzną siłę (Kaczmarek, 2016, s. 44).

Psychologiczne ujęcie motywacji wskazuje, że jeżeli człowiek, np. z punktu widzenia życia zawodowego, ma pracować wydajnie i poprzez swoje działania przyczyniać się do sukcesu organizacji, musi czuć się doceniany. Zatem powinien mieć zapewnione podstawowe warunki do wykonywania pracy, ale również być informowany o swoich wynikach (informacja zwrotna). Mieć możliwość rozwoju zarówno osobistego, jak i zawodowego, szansę wykonywania ambitnych zadań, które wymagają poświęcenia i wysiłku, czy też posiadać względną swobodę działania i mieć możliwość współudziału w zarządzaniu, co z kolei zapewnia poczucie wpływu na sytuację organizacji. Na tej podstawie można sformułować wniosek, że do pełnej satysfakcji członków organizacji nie wystarczą jedynie motywatory w formie finansowej. Jak pokazują wyniki licznych badań nad poziomem satysfakcji członków różnych organizacji, przywiązują oni coraz większą wagę do tzw. instrumentów pozapłacowych.

Ta grupa bodźców sprawia bowiem, że praca przestaje być dla człowieka jedynie przykrą koniecznością, a staje się źródłem zadowolenia, spełnienia własnych aspiracji oraz szansą osobistego rozwoju (Kaczmarek, 2021, s. 127).

Głównym motywem wyboru kierunków studiów przez młodych ludzi jest zazwyczaj fakt, że mają oni przekonanie, że zdobyty dyplom umożliwi im znalezienie ciekawej i satysfakcjonującej pracy. Co więcej, studenci są zmotywowani do tego, by rozwijać swoje zainteresowania. Jednak, jak wynika z doświadczeń autorów artykułu, zainteresowania te zdecydowanie różnią się w zależności od kierunku studiów. Aktywnością studentów kierują bowiem różne cele, do których osiągnięcia dążą. Są one wyrazem cenionych przez nich wartości, ich wiedzy i doświadczeń, posiadanych aspiracji i sposobu myślenia. Łatwiej wyzwalać motywację wtedy, gdy szkoły wyższe są sprawnie zarządzane, co umożliwia łączenie celów indywidualnych studentów z celami zawodowymi. Jeżeli student, postrzegany w perspektywie jako pracownik lub już będący pracownikiem, będzie identyfikował swoje interesy z interesami organizacji, to będzie stawał się bardziej podatny na różne oddziaływania motywacyjne, zmierzające do optymalnej realizacji celów organizacji, zwłaszcza wtedy, gdy będzie miał świadomość wpływu własnej pracy na ich urzeczywistnianie.

Reasumując, należy stwierdzić, iż motywacja jest pojęciem o wielu różnych znaczeniach, rozpatrywana w różnych kontekstach, definiowana na wiele sposobów. Niewątpliwie jest to pojęcie i zjawisko, które zawiera wiele cech istotnych, kluczowych – bez względu na kontekst definiowania, ale także, według autorów artykułu, pozostawia pewną dowolność interpretacyjną. W praktyce terminem motywacja określa się stan gotowości człowieka do podejmowania określonych działań, który spowodowany jest oddziaływaniem różnych czynników. Bezdyskusyjna jest kwestia, iż motywacja jest zespołem powodów, źródeł – czyli zintegrowanym modelem motywów, które stanowią potrzeby, zainteresowania, preferencje i upodobania człowieka. W związku z tym że cały proces motywacji uzależniony jest głównie od zachowań ludzkich, często nieprzewidywalnych, złożonych, skomplikowanych i uwarunkowanych wieloma czynnikami, czyli po prostu trudną i złożoną do jednoznacznej identyfikacji i oceny naturą ludzką – nie da się, według autorów niniejszego artykułu, znaleźć prostej „recepty" na inspirowanie i nakłanianie do efektywnej pracy, która znalazłaby zastosowanie w stosunku do wszystkich studentów.

SATYSFAKCJA ZE STUDIOWANIA

Z perspektywy czynionych rozważań warto jest również zwrócić uwagę na syntetyczne ujęcie pojęcia satysfakcji ze studiowania. Jest to niezwykle istotne z punku widzenia wcześniej wspomnianej motywacji do podjęcia studiów czy dalszego rozwoju zawodowego, np. poprzez podjęcie dodatkowych szkoleń, kursów, kolejnego kierunku studiów czy kontytuowanie nauki na studiach wyższego stopnia.

Jak już wcześniej sygnalizowano, studenci, podejmując decyzję o wyborze kierunku studiów, kierują się różnymi wyznawanymi wartościami, do których można zaliczyć między innymi wartości:

– praktyczne (użyteczność wykształcenia z punktu widzenia przyszłej pracy) (Eider, 2009, s. 57-72; Kotarska, Drohomirecka, Makris, 2014, s. 97-106; Kotarska, Wunsch, Raszeja-Wyszomirska i in., 2015);

– społeczne (zaufanie i życie w grupie), emocjonalne (zbieżność kierunku studiów z zainteresowaniami) (Czechowski, Femiak, Kuk, 2015; Żukowska, 2011, s. 50-55),

– twórcze (rozwój intelektualny),

– satysfakcji (zadowolenie z uzyskanych kompetencji zawodowych) (Botas, 2011).

Niewątpliwy zatem jest fakt, że poczucie satysfakcji z wyboru danego kierunku studiów może stanowić istotny czynnik w wyborze przyszłej ścieżki zawodowej. Potwierdzają to przeprowadzone przez autorów badania, które wskazują, że najważniejszymi motywami, którymi kierują się studenci przy wyborze danego kierunku, są: możliwość znalezienia dobrej (ciekawej) pracy, możliwość powiązania nauki z rozwojem zawodowym, wysokość zarobków oferowanych w danej branży oraz pewność zatrudnienia po ukończeniu danego kierunku studiów. Zatem można wywnioskować, że są to motywy związane przede wszystkim z przyszłą ścieżką zawodową studentów. Stąd warto w tym miejscu wyjaśnić krótko pojęcie satysfakcji z pracy.

Ogólnie rzecz biorąc, satysfakcja z pracy postrzegana jest jako stopień, w jakim organizacja zaspokaja potrzeby i oczekiwania pracownika. Zatem satysfakcja z pracy będzie odczuwana przez pracownika wtedy, kiedy zapewniona zostanie równowaga między zasobami człowieka inwestowanymi w pracę, jak np.: czas, wykształcenie, doświadczenie, zaangażowanie, a tym, co otrzymuje w zamian, np.: wysokość wynagrodzenia, możliwość awansu, możliwość szkoleń, relacje ze współpracownikami i przełożonymi (Robak, 2013, s. 74).

Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że w literaturze przedmiotu bardzo często zamiennie z pojęciem „zadowolenie" używa się terminu „satysfakcja". Większość badaczy traktuje je jako synonimy, jednak warto zaznaczyć, że pojęcia te można rozróżnić np. za względu na czas ich występowania. Zadowolenie może być chwilowe, natomiast satysfakcję (rozumianą jako silne uczucie zadowolenia), zazwyczaj odczuwa się po długotrwałym okresie zadowolenia (Kunecka, Kamińska, Karakiewicz, 2007, s. 192-196).

Według E.A. Locke'a satysfakcja z pracy będzie formą postrzegania pracy jako możliwości osiągnięcia istotnych dla pracownika wartości, które będą jednocześnie zaspokajały (lub umożliwiały realizację) potrzeby człowieka (Locke, 1976, s. 1297-1349). Z kolei D. Lewicka wskazuje, że termin ten oznacza pozytywny stosunek pracowników do powierzonych im obowiązków, współpracowników oraz środowiska pracy, czemu towarzyszy uczucie zadowolenia (Lewicka, 2010, s. 52).

Ogólnie rzecz biorąc, satysfakcję z pracy można określić jako:

– stałe postrzeganie przez człowieka czynności i warunków w pracy w określony sposób;

– proces przetwarzania informacji z otoczenia, które mogą zaspokoić potrzeby pracownika;

– postawę będącą wynikiem integrowania informacji o tym, co się dzieje w organizacji, a co ma związek z funkcjonowaniem jednostki w roli zawodowej (Dobrowolska, 2009, s. 135-145).

Należy jednak w tym miejscu zaznaczyć, że problematyka satysfakcji, zadowolenia z wykonywanej pracy przez pracownika, we współczesnych organizacjach opisywana jest głównie w kontekście motywowania pracowników. Okazuje się bowiem, że poziom satysfakcji z pracy staje się zarówno celem, jak i miernikiem efektywności organizacyjnej. Według S. Borkowskiej zarówno satysfakcja, jak i niezadowolenie wiążą się z tym, co i jak motywuje pracownika. Pojęcia te mają bowiem różne wymiary, ponieważ mogą być:

– wyrazem zaspokojenia potrzeby,

– następstwem porównania osiągniętego efektu do zachowania (stanowią końcowy etap i rezultat motywowania),

– czynnikiem kontrolującym i korygującym zachowanie człowieka (aby osiągnąć w przyszłości lepszy efekt, nagrodę i większą satysfakcję),

– przyczyną i siłą sprawczą zachowania, np. niezadowolenie z pracy może skłonić pracownika do zmiany (Borkowska, 2008, s. 317-353).

W ostatnim przypadku niezadowolenie pełni funkcję reduktora gotowości do działania w danym miejscu pracy, bowiem pracownik niezadowolony, niezrealizowany w kontekście wykonywania zadań i obowiązków służbowych, nie będzie pracownikiem „efektywnym", co przełożyć się może na negatywne funkcjonowanie całej organizacji .

Należy też zauważyć, że satysfakcja ze studiowania będzie wynikała również z jakości kształcenia w danej uczelni. To właśnie poziom jakości kształcenia będzie miał wpływ na to, czy student uzyska odpowiednie kompetencje i kwalifikacje do podjęcia pracy zawodowej, czy chociażby podejmie dodatkowe działania w zakresie podwyższania uzyskanych kwalifikacji. Zdaniem autorów warto zatem w tym miejscu zastanowić się nad tym, jakie czynniki wpływają na jakość kształcenia akademickiego. Należy jednak zaznaczyć, że jakość kształcenia jest to pojęcie wielowymiarowe, często subiektywne, zależy również od indywidualnego punktu widzenia człowieka. Niewątpliwie najważniejszymi aspektami, które przyczynić się mogą do zadowolenia studenta, będą miały zarówno czynniki zewnętrzne, np. związane z finansowaniem działania uczelni czy uzależnione od otoczenia, jak i czynniki wewnętrzne, np. program kształcenia, osiąganie efektów kształcenia, wykwalifikowana i wyszkolona kadra akademicka, infrastruktura badawcza, różnorodność form kształcenia czy współpraca z partnerami biznesowymi (krajowymi i międzynarodowymi).

Podsumowując dotychczasowe rozważania, należy podkreślić rzecz oczywistą, która w codziennej praktyce, niestety, umyka uwadze, choć jest po prostu trudna do zrealizowania, a mianowicie – zawsze należy konstruować plan motywacji dla danego studenta (lub danej grupy studentów), w którym należy odwoływać się do jego indywidualnych potrzeb, poglądów, przekonań, filozofii życiowej itp. Znajomość tego, co dany student uważa za ważne, co ceni w życiu, czego się wystrzega, co go demobilizuje i zniechęca (nawet w kontekście codziennych, najprostszych czynności) – jest niezwykle istotne przy pobudzaniu jego zaangażowania we wspólne przedsięwzięcia, które realizowane są na zajęciach Należy także pamiętać, iż przekonania, postawy, normy i preferencje studentów charakteryzują się zmiennością – i to także należy brać pod uwagę. Spełnienie tych kilku wymogów na pewno przyczyniłoby się do odczuwania przez studentów satysfakcji ze studiowania.

METODOLOGIA BADAŃ I CHARAKTERYSTYKA PRÓBY BADAWCZEJ

Mając na względzie istotę i znaczenie motywacji, głównym celem prowadzonych badań było ustalenie motywów wyboru studiów, które zdeterminowały wybór kierunku przez studentów odczuwających satysfakcję ze studiowania na Wydziale Zarządzania i Dowodzenia ASzWoj.

Główny problem badawczy sformułowano w postaci pytania: *Jakie motywy wyboru kierunku studiów zdeterminowały decyzje studentów, którzy aktualnie odczuwają satysfakcję ze studiowania w Uczelni?* Udzielenie odpowiedzi na główny problem badawczy poprzedzono udzieleniem odpowiedzi na następujące problemy szczegółowe:

1. Jakimi motywami wyboru studiów kierowali się studenci Wydziału Zarządzania i Dowodzenia?
2. Czy, a jeżeli tak, to jaka istnieje zależność pomiędzy motywami wyboru kierunku studiów a płcią i kierunkiem studiów, na którym aktualnie studiują badani?
3. Jaki jest ogólny poziom satysfakcji studentów ze studiowania?
4. Czy ogólny poziom satysfakcji ze studiowania jest zróżnicowany w grupach wyróżnionych na podstawie kryterium płci i kierunku studiów?
5. Czy studenci ponownie wybraliby ten sam kierunek studiów w ASzWoj?
6. Czy deklaracje studentów w zakresie ponownego wyboru kierunku studiów zróżnicowane są w grupach wyróżnionych na podstawie kryterium płci i kierunku studiów?
7. Jaki jest wizerunek uczelni w opinii studentów Wydziału Zarządzania i Dowodzenia?
8. Czy opinie studentów na temat wizerunku uczelni zróżnicowane są w grupach wyróżnionych na podstawie kryterium płci i kierunku studiów?

Sformułowano następującą hipotezę główną: *Studenci, którzy aktualnie odczuwają satysfakcję ze studiowania, swoją decyzję dotyczącą wyboru kierunku studiów oparli na motywach związanych ze stabilizacją i bezpieczeństwem, uwarunkowaniami sytuacyjnymi, dumą i prestiżem, zainteresowaniami i ciekawością przyszłej pracy oraz wpływem innych osób (rodziny, znajomych).*

Ze względu na diagnostyczny charakter problemów szczegółowych nr 1, 3, 5 i 7 nie sformułowano hipotez szczegółowych. Sformułowano hipotezy do problemów nr 2, 4, 6 i 8 w brzmieniu:

H2. Istnieje zależność o co najmniej słabej sile związku pomiędzy motywami wyboru kierunku studiów a płcią i kierunkiem studiów, na którym aktualnie studiują badani.

H4. Ogólny poziom satysfakcji ze studiowania jest zróżnicowany w grupie kobiet i mężczyzn oraz osób studiujących na kierunku zarządzanie i dowodzenie, logistyka i lotnictwo.

H6. Deklaracje w zakresie ponownego wyboru kierunku studiów są zróżnicowane w grupie kobiet i mężczyzn oraz osób studiujących na kierunku zarządzanie i dowodzenie, logistyka i lotnictwo.

H8. Wizerunek uczelni jest zróżnicowany w opinii kobiet i mężczyzn oraz osób studiujących na kierunku zarządzanie i dowodzenie, logistyka i lotnictwo.

Za zmienną niezależną przyjęto motywy wyboru studiów, natomiast zmienną zależną była satysfakcja studentów ze studiowania oraz chęć ponownego wyboru kierunku studiów i postrzegany wizerunek uczelni. Za wskaźniki zmiennych przyjęto deklaracje studentów o motywach wyboru studiów, ogólnym poziomie własnej satysfakcji, chęci ponownego wyboru studiów i jakości wizerunku uczelni.

Badania, których wyniki zaprezentowano w artykule, zostały przeprowadzone w styczniu 2023 roku w Wydziale Zarządzania i Dowodzenia (WZiD) Akademii Sztuki Wojennej w Warszawie. Analizie poddano poglądy studentów cywilnych pierwszego i drugiego stopnia (stacjonarnych i niestacjonarnych) studiujących na kierunku zarządzanie i dowodzenie, logistyka oraz lotnictwo. Badania z wykorzystaniem metody sondażu diagnostycznego realizowanego techniką ankiety miały charakter dobrowolny i anonimowy. Kwestionariusze w formie papierowej łącznie wypełniło 336 studentów. Autorzy artykułu mają świadomość, iż badaniom nie zostały poddane wszystkie potencjalne motywy wyboru kierunku studiów, a jedynie wybrane. Związane było to z naturą prowadzonych badań – badania miały charakter pilotażowy i będą powtarzane w kolejnych latach.

Badania przeprowadzono na próbie badawczej 336 studentów, co stanowiło 59,79% ogółu studentów studiujących w Wydziale Zarządzania i Dowodzenia w roku akademickim 2022/2023. Próbę badawczą scharakteryzowano z uwzględnieniem sześciu kryteriów, takich jak płeć, wiek, poziom i rodzaj studiów, kierunek i rok studiów oraz miejsce zamieszkania (tabela 1).

Tabela 1. Charakterystyka próby badawczej

Kryterium		N	%
Płeć	Kobieta	139	41,37
	Mężczyzna	197	58,63
Wiek	Do 22 lat	206	61,31
	23-25 lat	89	26,49
	Powyżej 25 lat	41	12,20
Poziom i rodzaj studiów	Stacjonarne studia licencjackie	177	52,68
	Stacjonarne studia magisterskie	40	11,90
	Niestacjonarne studia licencjackie	73	21,73
	Niestacjonarne studia magisterskie	46	13,69
Kierunek studiów*	Zarządzanie i dowodzenie	123	36,72
	Logistyka	153	45,67
	Lotnictwo	59	17,61
Rok studiów*	I	159	47,46
	II	120	35,82
	III	56	16,72
Miejsce zamieszkania	wieś	73	21,73
	miasto liczące do 19 999 mieszkańców	29	8,63
	miasto liczące od 20 000 do 99 999 mieszkańców	79	23,51
	miasto liczące od 100 000 do 499 999 mieszkańców	17	5,06
	miasto liczące powyżej 500 000 mieszkańców	138	41,07

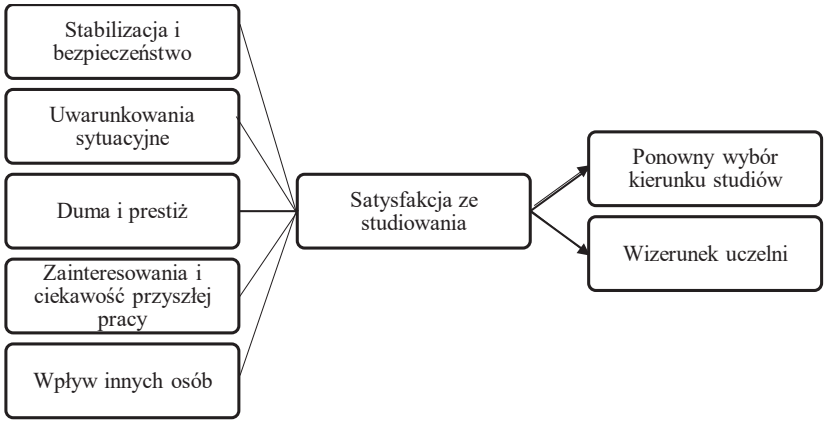
*W przypadku kierunku studiów i roku studiów w ankiecie odpowiedzi udzieliło 335, a nie 336 studentów.
Źródło: opracowanie własne.

W gronie ankietowanych znalazło się 41,37% kobiet oraz 58,63% mężczyzn. Badaniami objęto 250 studentów studiów pierwszego stopnia oraz 86 studentów studiów drugiego stopnia. Kwestionariusz ankiety wypełniło 159 studentów pierwszego roku, 120 studentów drugiego roku i 56 studentów trzeciego roku. Najliczniejszą grupę stanowili studenci z kierunku logistyka (45,67%). Pozostali studenci studiowali na kierunku zarządzanie i dowodzenie – 36,72% oraz lotnictwo – 17,61%. Większość badanych studentów stanowiły osoby zamieszkujące miasta liczące od 20 000 do 99 999 mieszkańców (23,51%) oraz miasta liczące powyżej 500 000 mieszkańców (41,07%).

WYNIKI BADAŃ

Weryfikacja zależności pomiędzy motywami wyboru kierunku studiów a satysfakcją studentów ze studiowania powiązana była z koniecznością pozyskania opinii badanych zarówno o motywach wyboru kierunku studiów, jak i o poziomie satysfakcji. Rozszerzając zakres prowadzonych badań, analizie poddano także potencjalne konsekwencje satysfakcji, takie jak deklaracja w zakresie ponownego wyboru kierunku studiów oraz wizerunek uczelni (rysunek 1).

Rysunek 1. Analizowane zmienne



Źródło: opracowanie własne.

Koncentrując uwagę na motywach, analizie poddano 15 czynników, przy czym zakwalifikowano je do pięciu kategorii, wyróżniając: czynniki związane z stabilizacją i bezpieczeństwem, uwarunkowaniami sytuacyjnymi, dumą i prestiżem, zainteresowaniami i ciekawością przyszłej pracy oraz wpływem innych osób (rodziny, znajomych). Opinie badanych w zakresie motywów ukazano w tabeli 2.

Tabela 2. Motywy wyboru kierunku studiów

Odpowiedzi	%	N
Możliwość znalezienia dobrej (ciekawej) pracy	63,10	212
Możliwość powiązania nauki z rozwojem zawodowym	41,67	140
Wysokość zarobków oferowanych w danej branży	38,69	130
Pewność zatrudnienia po ukończeniu danego kierunku studiów	29,17	98
Łatwość dostania się na dany kierunek studiów	26,19	88
Rekomendacje znajomych, którzy dany kierunek ukończyli	19,05	64
Wpływ przyjaciół, którzy również studiują na danym kierunku	15,77	53

Łatwość ukończenia danego kierunku studiów	14,58	49
Prestiż społeczny pracy w danym zawodzie/branży	13,10	44
Elitarność kierunku studiów	11,31	38
Prestiż danego kierunku studiów	11,31	38
Nie dostałem się na inny kierunek	11,01	37
Tradycje rodzinne związane z pracą w danym zawodzie/branży	6,25	21
Trudność ukończenia danego kierunku studiów	2,98	10
Trudność dostania się na dany kierunek studiów	2,38	8

Źródło: opracowanie własne.

Poddając analizie wyniki badań, można zauważyć, iż w przypadku dużej grupy studentów kluczowe motywy wyboru kierunku studiów powiązane były z kategorią czynników „zainteresowania i ciekawość przyszłej pracy" (możliwość znalezienia ciekawej pracy jako kluczowy motyw wskazało 63,10% badanych, zaś możliwość powiązania nauki z rozwojem zawodowym 41,67% ankietowanych) oraz „stabilizacja i bezpieczeństwo" (wysokość zarobków oferowanych w branży jako istotny motyw wskazało 38,69% badanych, zaś pewność zatrudnienia po ukończeniu kierunku studiów zachęciła do studiowania 29,17% studentów). Uwzględniając częstotliwość wskazania poszczególnych motywów, w dalszej kolejności badani zaakcentowali znaczenie także czynników sytuacyjnych (np. łatwość dostania się na dany kierunek – 26,19%), jak i związanych z oddziaływaniem innych, np. rekomendacje znajomych w zakresie wyboru kierunku studiów wpłynęły na decyzje 20% badanych. Mniejsze znaczenie studenci przypisali elitarności kierunku (11,31%), jak i prestiżowi społecznemu związanemu z pracą w danym zawodzie (13,10%).

Podczas badań poddano weryfikacji statystycznej zależność pomiędzy zmienną *motywy wyboru kierunku studiów* a zmiennymi *płeć* i *kierunek studiów*. Zależności statystycznie istotnej nie wykryto w odniesieniu do zróżnicowania motywów w grupie kobiet i mężczyzn, potwierdzono natomiast zależności pomiędzy motywami wyboru kierunku a aktualnym kierunkiem studiów (tabela 3).

Tabela 3. Motywy wyboru a kierunek studiów

Motywy wyboru	p	VCramera	Najczęściej wskazywany przez studentów
Możliwość znalezienia dobrej (ciekawej) pracy	0,001	0,19	logistyki
Możliwość powiązania nauki z rozwojem zawodowym	0,001	0,26	lotnictwa
Wysokość zarobków oferowanych w danej branży	0,001	0,25	logistyki
Pewność zatrudnienia po ukończeniu danego kierunku studiów	0,001	0,23	logistyki
Prestiż społeczny pracy w danym zawodzie/branży	0,001	0,31	lotnictwa
Wpływ przyjaciół, którzy również studiują na danym kierunku	0,003	0,19	logistyki
Rekomendacje znajomych, którzy dany kierunek ukończyli	0,01	0,17	zarządzania i dowodzenia oraz logistyki

Źródło: opracowanie własne.

Nie potwierdzono zależności pomiędzy wyborem wszystkich analizowanych motywów, a jedynie siedmiu z piętnastu analizowanych. Dodatkowo w tabeli 3 ukazano, które motywy najczęściej były wskazywane przez studentów studiujących na określonym kierunku. Ujawniona siła związku pomiędzy zmiennymi była słaba i przeciętna.

Przechodząc do badań poświęconych satysfakcji ze studiowania, analizie poddano nie tylko ogólny poziom satysfakcji, ale także weryfikowano zróżnicowanie poziomu w grupach, wyróżnionych na podstawie kryterium płci oraz wybranego kierunku studiów. Zdecydowanie i raczej wysoki poziom satysfakcji ze studiowania wskazało prawie 48% badanych. Poziom średni zaznaczyło 39,82% ankietowanych, zaś niezadowolenie z wyboru kierunku studiów przejawiło 12,27% studentów (tabela 4).

Tabela 4. Poziom ogólny satysfakcji ze studiowania

Odpowiedzi	%	N
Zdecydowanie wysoki	7,19	24
Raczej wysoki	40,72	136
Na poziomie średnim	39,82	133
Raczej niski	8,08	27
Zdecydowanie niski	4,19	14

Źródło: opracowanie własne.

Aby zidentyfikować potencjalne różnice w poziomie satysfakcji pomiędzy badanymi grupami, zróżnicowanymi przez pryzmat płci i kierunku studiów, wykorzystano test U-Manna-Whitneya i Kruskalla-Wallisa. Podczas prowadzonych badań w zakresie satysfakcji w gronie kobiet i mężczyzn nie potwierdzono zróżnicowania poziomu satysfakcji (wartość p>0,05). Różnice w satysfakcji zidentyfikowano, rozpatrując opinie badanych – studentów poszczególnych kierunków studiów (tabela 5).

Tabela 5. Satysfakcja ze studiowania a kierunek studiów - wyniki testów Kruskalla-Wallisa

	Zarządzanie i dowodzenie (n = 122)	Logistyka (n = 153)	Lotnictwo (n = 58)		
	średnia ranga	średnia ranga	średnia ranga	*H*	*p*
Satysfakcja ze studiowania	152,95	166,68	199,71	10,74	0,0046

n - liczba obserwacji; *H* - wynik testu Kruskalla-Wallisa; *p* - istotność
Źródło: opracowanie własne.

Zgodnie z wynikami badań istnieje różnica w poziomie satysfakcji ze studiowania pomiędzy dwoma grupami studentów – studentów studiujących na kierunku zarządzanie i dowodzenie oraz studentów kierunku lotnictwo. Z badań wynika, że wyższy poziom satysfakcji ze studiowania przejawiają studenci kierunku lotnictwo (64,41% wskazało na poziom 4 i 5), niższy zaś studenci kierunku zarządzanie i dowodzenie (40,98% wskazało poziom 4 i 5).

Po uzyskaniu odpowiedzi respondentów w zakresie poziomu satysfakcji ze studiowania możliwe stało się podjęcie działań, aby ujawnić istnienie potencjalnych zależności pomiędzy danym motywem wyboru kierunku studiów a satysfakcją ze studiowania. Posłużono się w tym celu pakietem statistica.pl i wyliczono współczynnik VCramera (tabela 6).

Tabela 6. Motywy wyboru kierunku studiów a satysfakcja ze studiowania – współczynnik VCramera

Odpowiedzi	p	VCramera
Możliwość znalezienia dobrej (ciekawej) pracy	0,01	0,33
Elitarność kierunku studiów	0,01	0,28
Prestiż społeczny pracy w danym zawodzie/branży	0,007	0,22
Pewność zatrudnienia po ukończeniu danego kierunku studiów	0,01	0,21
Możliwość powiązania nauki z rozwojem zawodowym	0,02	0,20

Źródło: opracowanie własne.

Z badań wynika istnienie zależności statystycznej pomiędzy pięcioma motywami wyboru kierunku studiów a satysfakcją studentów ze studiowania. Najsilniejszy związek dotyczy relacji pomiędzy możliwością znalezienia dobrej pracy a satysfakcją. Przeważająca część osób, która decydując się na wybór kierunku, brała pod uwagę możliwość znalezienia dobrej pracy, odczuwa aktualnie satysfakcję ze studiowania (55%). 52% badanych, którzy przy wyborze kierunku studiów kierowali się możliwością powiązania nauki z rozwojem zawodowym, odczuwa także satysfakcję ze studiowania. W przypadku pozostałych motywów, niewskazanych w tabeli 5, nie wykryto istnienia zależności statystycznych ($p>0,05$).

Potencjalną, najbardziej widoczną w zachowaniu i opiniach studentów konsekwencją satysfakcji ze studiowania, jest deklaracja w zakresie ponownego wyboru tego samego kierunku studiów oraz opinia na temat wizerunku uczelni. Rozpoczynając analizę od deklaracji ponownego wyboru kierunku studiów, należy zauważyć, że aż 63,47% badanych wskazało, iż ponownie wybrałoby ten sam kierunek studiów. 21,86% badanych nie potrafiło jednoznacznie udzielić odpowiedzi na to pytanie, co można tłumaczyć tym, iż przeważającą część studentów, która miała trudności z udzieleniem odpowiedzi, stanowili studenci pierwszego roku studiów.

Koncentrując z kolei uwagę na wizerunku uczelni, 60,18% badanych wskazało na wizerunek pozytywny. Trudność z udzieleniem odpowiedzi przejawiła ponad ¼ badanych, a wizerunek negatywny wskazało 14,37% studentów (tabela 7).

Tabela 7. Ponowny wybór kierunku studiów i wizerunek uczelni w opiniach badanych

Obszar badań	Odpowiedzi	%	N
Ponowny wybór kierunku studiów	Zdecydowanie tak	22,75	76
	Raczej tak	40,72	136
	Trudno powiedzieć	21,86	73
	Raczej nie	8,38	28
	Zdecydowanie nie	6,29	21
Wizerunek Uczelni	Bardzo pozytywny	10,48	35
	Raczej pozytywny	49,70	166
	Trudno powiedzieć	25,45	85
	Raczej negatywny	12,57	42
	Zdecydowanie negatywny	1,80	6

Źródło: opracowanie własne.

W celu identyfikacji potencjalnych różnic w zakresie ponownego wyboru kierunku studiów oraz oceny wizerunku uczelni pomiędzy badanymi grupami wykorzystano ponownie test U-Manna-Whitneya i Kruskalla-Wallisa. Podczas prowadzonych badań nie potwierdzono zróżnicowania poziomu analizowanych zmiennych w grupie kobiet i mężczyzn (wartość p>0,05). Różnice zidentyfikowano, rozpatrując opinie badanych – studentów poszczególnych kierunków studiów (tabela 8).

Tabela 8. Ponowny wybór uczelni i wizerunek a kierunek studiów – wyniki testów Kruskalla-Wallisa

	Zarządzanie i dowodzenie (n = 122)	Logistyka (n = 153)	Lotnictwo (n = 58)		
	średnia ranga	średnia ranga	średnia ranga	*H*	*p*
Ponowny wybór kierunku	147,60	177,06	181,87	8,83	**0,021**
Wizerunek uczelni	151,10	170,09	187,33	7,10	**0,029**

n - liczba obserwacji; *H* - wynik testu Kruskalla-Wallisa; *p* - istotność
Źródło: opracowanie własne.

Z przeprowadzonych badań wynika, że częściej ponowny wybór kierunku studiów deklarują studenci z kierunku lotnictwo, względem badanych studiujących zarządzanie i dowodzenie. Podobne wyniki uzyskano w odniesieniu do wizerunku uczelni – jest on jakościowo lepszy w opinii studentów kierunku lotnictwo, a zdecydowanie niższy w opinii osób studiujących na kierunku zarządzanie i dowodzenie.

Na dalszym etapie badań poddano weryfikacji istnienie zależności pomiędzy satysfakcją a ponownym wyborem kierunku studiów i jakością wizerunku uczelni. Wyliczono w tym celu współczynnik Rho Spearmana. Korelacja okazała się istotna statystycznie w przypadku obu analizowanych relacji. Potwierdzono istnienie zależności pomiędzy satysfakcją ze studiowania a deklaracją w zakresie ponownego wyboru kierunku studiów (p=0,01, Rho Spearmana 0,45) oraz wizerunkiem uczelni (p=0,01, Rho Spearmana 0,47). Zależność miała charakter dodatni, co wskazuje, iż wraz ze wzrostem satysfakcji ze studiowania rośnie także jakość wizerunku uczelni oraz przekonanie co do ponownego wyboru kierunku studiów.

Podsumowując: podczas prowadzonych badań możliwe stało się zidentyfikowanie motywów wyborów kierunku studiów przez studentów Akademii Sztuki Wojennej. Ujawniono także poziom satysfakcji studentów ze studiowania oraz potwierdzono, iż większość badanych zadeklarowała chęć ponownego wyboru kierunku studiów i pozytywny wizerunek uczelni. W toku prowadzonych analiz statystycznych uzyskano możliwość weryfikacji postawionych hipotez. Hipotezę 2 dotyczącą istnienia zależności pomiędzy zmienną motywy wyboru kierunku studiów a zmienną płeć i kierunek studiów, zweryfikowano częściowo pozytywnie. Nie ujawniono zależności pomiędzy motywami a płcią, zaś w doniesieniu do relacji motywy – wybór kierunku studiów, potwierdzono zależność o słabej i przeciętnej sile w przypadku siedmiu analizowanych motywów. Kolejna hipotezę – H4 ukazującą zróżnicowanie ogólnego poziomu satysfakcji w grupie kobiet i mężczyzn oraz osób studiujących na kierunku zarządzanie i dowodzenie, logistyka i lotnictwo zweryfikowano częściowo pozytywnie. Nie ujawniono zróżnicowania w grupie kobiet i mężczyzn, potwierdzono natomiast zróżnicowanie poziomu satysfakcji pomiędzy grupami studentów studiujących na trzech analizowanych kierunkach. W podobny sposób zweryfikowano H6 i H8 – nie potwierdzono zróżnicowania zmiennej w podgrupach wyróżnionych na podstawie kryterium płci, ujawniono natomiast odmienność wizerunku i chęci ponownego wyboru kierunku studiów w grupach studentów z poszczególnych kierunków.

W efekcie prowadzonych badań, po udzieleniu odpowiedzi na problemy szczegółowe, możliwe stało się wskazanie: *Jakie motywy wyboru kierunku studiów zdeterminowały decyzje studentów, którzy aktualnie odczuwają satysfakcję ze studiowania w Uczelni?* Z badań wynika, iż istnieje zależność pomiędzy satysfakcją ze studiowania a pięcioma motywami wyboru kierunku studiów, takimi jak możliwość znalezienia dobrej (ciekawej) pracy, elitarność kierunku studiów, prestiż

społeczny pracy w danym zawodzie/branży, pewność zatrudnienia po ukończeniu danego kierunku studiów oraz możliwość powiązania nauki z rozwojem zawodowym. Wskazane motywy zaliczono do grupy czynników związanych ze stabilizacją i bezpieczeństwem, dumą i prestiżem oraz zainteresowaniami i ciekawością przyszłej pracy. Zadowoleni studenci WZiD nie wybrali kierunku pod wpływem oddziaływania innych osób, jak i w wyniku zaistnienia określonych uwarunkowań sytuacyjnych. Ujawniona w toku badań zależność ukazuje, iż podjęcie studiów z konkretnych pobudek daje większą gwarancję satysfakcji ze studiowania.

PODSUMOWANIE

Efektem studiowania, oprócz osiągnieć poznawczych i motywacyjnych, jest również poziom satysfakcji studentów z realizacji studiów w uczelni. Jest on o tyle istotny, że może determinować zarówno podejmowanie dalszych aktywności edukacyjnych, jak i wybory dotyczące przyszłej ścieżki zawodowej. Na poziom uzyskiwanej satysfakcji może wpływać wiele czynników związanych z uczelnią, jak i ze studentami. Jednym z nich mogą być motywy wyboru kierunku studiów. Studenci, jak wskazano, opisując wyniki badań, kierują się wieloma motywami, którymi są np. prestiż uczelni, zainteresowanie zawodem, możliwość uzyskania pracy. Autorom artykułu nasunęło się pytanie o zależność między motywami do podjęcia studiowania a odczuwaną satysfakcją ze studiów. Jak wykazano, istnieją rzeczywiście statystycznie istotne zależności między satysfakcją a niektórymi motywatorami.

Zasadne jest zatem podkreślenie potrzeby prowadzenia badań w zakresie motywów wyboru kierunku oraz satysfakcji studentów ze studiowania. Dogłębne poznanie motywów pozwala uczelni na pełniejsze zrozumienie potrzeb studentów, z kolei poziom satysfakcji ze studiowania odzwierciedla zadowolenie z warunków studiowania i jakości nauczania w uczelni (obrazuje niejako stopień zaspokojenia potrzeb i oczekiwań studentów). Satysfakcja ze studiowania z kolei przekłada się zarówno na jakość wizerunku uczelni, jak i na deklaracje w zakresie ponownego wyboru kierunku studiów. Zasadne jest podkreślenie, iż poświęcenie badań również problematyce chęci ponownego wyboru kierunku studiów stanowi niejako odmienny sposób badania satysfakcji ze studiowania, co widoczne jest w zakresie ujawnienia zależności statystycznej pomiędzy tymi dwoma zmiennymi.

BIBLIOGRAFIA

Armstrong, M. (2000). *Zarządzanie zasobami ludzkimi*. Dom Wydawniczy ABC, Warszawa.

Borkowska, S. (2008). Systemy motywowania pracowników. W: H. Król, A. Ludwiczyński (red.), *Zarządzanie zasobami ludzkimi. Podręcznik*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

Botas, P. (2011). The consumption values of and empowerment of student as customer in higher education and its implications for higher education policy. W: P. Botas (red.), *Positive Futures for higher education: connections, communities and criticality*. Conference Papers Society for Research into Higher Education, Newport (Great Britain).

Czechowski, M., Femiak, J., Kuk, A. (2015). *Kompetencje społeczne i inteligencja emocjonalna nauczycieli wychowania fizycznego i trenerów*. AWF, Warszawa.

Dobrowolska, M. (2009). Satysfakcja z pracy pracowników zarobkujących w nietypowych formach zatrudnienia. W: M. Gableta, A. Pietroń-Pyszek (red.), *Człowiek i praca w zmieniającej się organizacji*. Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Wrocław.

Eider, J. (2009). Physical education faculty in Western Pomerania. *Zeszyty Naukowe US, nr 583, Prace Naukowe Instytutu Kultury Fizycznej, nr 26*.

Kaczmarek, A. (2016). *Wybrane problemy psychologii zarządzania*. AON, Warszawa.

Kaczmarek, A. (2021). *Psychologiczne determinanty zarządzania w sytuacjach kryzysowych w wybranych instytucjach bezpieczeństwa*. Wydawnictwo Akademii Sztuki Wojennej, Warszawa.

Kostera, M., Kownacki, S., Szumski, A. (2000). Zachowania organizacyjne: motywacja, przywództwo, kultura organizacyjna. W: A. Koźmiński, W. Piotrowski (red.), *Zarządzanie. Teoria i praktyka*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

Kotarska, K., Drohomirecka, A., Makris, M. (2914). Physical activity and lifestyle of the elderly. *Central European Journal of Sport Sciences and Medicine, nr 4 (8).*

Kotarska, K., Wunsch, E., Raszeja-Wyszomirska, J. i in. (2015). Leisure time physical activity and health-related behaviors after liver transplantation: a prospective, single center study. *Gastroenterology Review* 10 (2): 100-104.

Kozioł, L. (2002). *Motywacja w pracy*. PWN, Warszawa – Kraków.

Kunecka, D., Kamińska, M., Karakiewicz, B. (2007). Analiza czynników wpływających na zadowolenie z pracy w grupie zawodowej pielęgniarek. *Problemy Pielęgniarstwa*, t. 15, z. 2-3.

Lewicka D. (2010). *Zarządzanie kapitałem ludzkim w polskich przedsiębiorstwach*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

Locke, E.A. (1976). Nature and Causes of Job Satisfaction. W: M.D. Dunette, R. McNally (red.), *Handbook of Industrial and Organizational Psychology*, Chicago.

Michoń, F. (1981). *Organizacja i kierowanie w przedsiębiorstwie w świetle socjologii i psychologii pracy*, Książka i Wiedza, Warszawa.

Potocki, A. (2005). *Zachowania organizacyjne. Wybrane zagadnienia*. Difin, Warszawa.

Reykowski, J. (2009). W: M. Kopertyńska (red.), *Motywowanie pracowników. Teoria i praktyka*. Placet, Warszawa.

Robak, E. (2013). Satysfakcja z pracy i jej wpływ na zachowania pracownicze. *Zeszyty Naukowe Politechniki Częstochowskiej. Zarządzanie*, nr 9.

Zakrzewska-Bielawska, A. (2012). *Podstawy zarządzania. Teoria i praktyka*. Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa.

Żukowska, Z. (2011). Standardy kompetencji zawodowych nauczycieli akademickich wobec nowego myślenia edukacyjnego, *Pedagogika Szkoły Wyższej*, nr 17.

MOTYWY WYBORU KIERUNKU STUDIÓW A SATYSFAKCJA STUDENTÓW ZE STUDIOWANIA

Streszczenie: W niniejszym artykule zaprezentowano wyniki badań empirycznych, które dotyczyły sprawdzenia zależności pomiędzy motywami wyboru kierunku studiów a satysfakcją studentów ze studiowania. Badania z wykorzystaniem metody sondażu diagnostycznego realizowanego techniką ankiety przeprowadzone zostały na Wydziale Zarządzania i Dowodzenia (WZiD) Akademii Sztuki Wojennej w Warszawie. Badania przeprowadzono w styczniu 2023 roku wśród 336 studentów. W wyniku przeprowadzonych analiz wyłoniono motywy wyborów kierunku studiów. Studenci, podejmując decyzję o wyborze kierunku studiów, kierują się przede wszystkim możliwością znalezienia dobrej (ciekawej) pracy, elitarnością kierunku studiów i prestiżem społecznym pracy w danym zawodzie czy branży. Badania wykazały również, że studenci świadomie wybierają dany kierunek studiów, co przyczynia się do odczuwania wysokiego poziomu satysfakcji ze studiowania.

Słowa kluczowe: motywy, satysfakcja, studenci, uczelnia

MOTIVES FOR CHOOSING A FIELD OF STUDIES AND STUDENTS' SATISFACTION FROM STUDYING

Abstract: This article presents the results of an empirical study that examined the relationship between the motives for choosing a major and students' satisfaction with their studies. The research, using the method of diagnostic survey carried out with the survey technique, was conducted at the Faculty of Management and Command (WZiD) of the War Studies University in Warsaw. The research was conducted in January 2023 among 336 students. As a result of the analysis, the motives for choosing a major emerged. Students, when deciding on a field of study, are primarily guided by the possibility of finding a good (interesting) job, the elitism of the field of study or the social prestige of working in a particular profession or industry. The study also showed that students consciously choose a particular field of study, which contributes to experiencing a high level of satisfaction with their studies.

Keywords: motives, satisfaction, students, university